

Sokea usko ja rehellisyys.

Huhtikuussa levitettiin lentolehti, jossa „Omatunto“ tarjottiin tilattavaksi samoilla sanoilla kuin tämän numeron tilausilmoituksessa. Lentolehden mottona oli näin kuuluva ote eräästä madame Blavatskyn kirjoituksesta: „Ei ketään täysin rehellistä ja vakavaa totuudenetsijää ole koskaan ollut niiden joukossa, jotka sokeasti uskovat n. k. „jumalan sanaan“, olkoon se muka sitte joko Allahin, Brahman tahi Jehovan ilmoittama, kutsuttakoon sitä koraaniksi, puraanaaksi tahi raamatuksi. Sillä usko on järjen uinailua, ei sen valvontaa.“

Tämä toimituksen mielestä sängen selvä ja ymmärrettävä lause näyttää kumminkin herättäneen väärinkäsitystäkin, koska eräs arvoisa kirjeenvaihtajamme lausuu seuraavat sanat:

„Mottona, joka käsitetään ohjelmaksenne, käytätte H. P. B:n lauselmaa, missä kielletään, ettei *rehellistä* ja vakavaa totuuden etsijää ole koskaan ollut niiden joukossa“ j. n. e. Minä olen taas puolestani sitä mieltä, että tällainen, ehdoton väite, juuri „omantunnon“-nimeä kantavassa julkaisussa on suuressa määrin eksyttävä. Katsoen siihen, että ihmisjärkikin kypsyy kehityksen kautta, kirkastuen polvipolvelta, lienee meille jokaiselle selvää, tahi ainakin *uskottavaa*, että omatunto joutuu usein ristiriitaan järjen kanssa. Tämä tulee osittain vaillinaisesta sielunkasvatuksesta, mutta suureksi osaksi ehkä siitä, että olemme vielä äärettömän kaukana siitä ihanteellisesta tasapainosta, jolloin järki- ja tunne-elämä sointuvat yhteen ja synnyttävät paratiisi-elämän. Olen puolestani ehdottomasti vakuutettu siitä, että on löytynyt ja yhä löytyy vilpittömiä, rehellisiä ihmisiä niissä, jotka voimakas tunne-elämä on johtanut sokean uskon piiriin ja tehnyt siellä onnellisiksi. Kun elämän päätehtäväksi käsitän onnellisuuden etsimisen, kun on ihmisiä, jotka syrjäyttäen järjen, etsivät ja löytävät sen uskon piirissä, ei minulla ole luontoa, eikä „omaatuntoa“ horjuttaa näiden tuhansien onnea väitteellä, jota en ole tilaisuudessa, – jota en voi – todistaa.“

Näistä arvoisan kirjeenvaihtajamme mietelmistä olisi paljonkin sanottavaa – ja ehkä toisten olemme tilaisuudessa ottamaan puheeksi tuota mieltäkiinnittävää kysymystä „sokeasta uskosta“ elämän onnellistuttajana –, tällä kertaa tyydymme perin lyhyeen huomautukseen, mikä erityisesti koskee kirjeenvaihtajamme muistutusta. Olemme täysin yhtä mieltä hänen kanssaan siitä, että paljon rehellisiä ja vakavia ihmisiä on ollut ja on niitten joukossa, jotka sokeasti uskovat, eikä silminnähtävästi H. P. B:kaan ole sitä tosiasiaa tahtonut kumota. Hän on tähdännyt nuolensa aivan toiseen kohtaan. Sanoohan hän nimenomaan, ettei ketään täysin rehellistä ja vakavaa *totuuden etsijää* ole ollut niiden joukossa, jotka sokeasti uskovat n. k. „jumalan sanaan“ j. n. e. Totuuden etsijä kuuluu mielestämme toiseen ryhmään kuin tavallinen onnensa etsijä – eihän totuuden etsijä tiedä edeltäkäsikin, onko totuus tekevä hänet onnelliseksi vaiko ei – ja ne vaatimukset, joita olemme oikeutetut asettamaan hänen intellektualiselle rehellisyydelleen, kasvavat samassa määrin suuremmiksi, kuin hän itse osottautuu järkeväksi ja älykkääksi etsijäksi. Täytyyhän meidän myöntää, että totuuden etsintä – joskin se on koko sielun ja mielen ja sydämen polvistumista Jumalan eteen ja Hänen kanssansa kamppailemista – ehdottomasti myös on ymmärryksen ja järjen työtä. Kuinka silloin totuuden etsijä, kieltämättä järkeään, pettämättä rehellisyyden tuntoaan voisi lopulta langeta sokeaan uskoon?

Sitä emme saata „uskoa“. Totuuden etsijän taivaallinen palkinto on ehdottomasti *järjen vakaumus* ja erinäisissä tapauksissa *yliaistillinen tieto*. Mutta jos ihminen, joka sanoo silmät auki etsineensä, lopulta on vajonnut sokeaan uskoon, on meillä täysi oikeus epäillä joko hänen mielensä kestävyyttä tai hänen ymmärryksensä vilpittömyyttä.

Kirjeenvaihtajamme sanoo lopuksi, ettei hänellä „ole luontoa eikä „omaatuntoa“ horjuttaa näiden tuhansien onnea“, jotka sokeasti uskovat. Siihen mekin yhdymme. Emme mekään tahtoisikaan horjuttaa kenenkään onnea. Päinvastoin.

Mutta olemme tehneet sen huomion, että nykyaikana, varsinkin työtä tekevässä kansassa ja nuorisossa, on paljon yksilöitä, jotka eivät kykene sokeasti uskomaan, mutta eivät liioin ole innostuneet näkevin silmin totuutta etsimään. Niiden puoleen kääntyy „Omatunto“. Niiden henkisiä kykyjä se tahtoo herättää eloon.

Ja sitten on paljon ihmisiä, jotka etsivät, mutta eivät vielä ole löytäneet. Heillekin on „Omatunto“ toivottavasti oleva tervetullut vieras – ystävä ja opas.

Sillä me emme tahdo, että kukaan sokeasti uskoisi, vaan että jokainen itse etsisi ja näkisi. Ja me tiedämme, että totuuden rehellinen etsintä on ihmishengen ihanin toiminta, ja me olemme nähneet, että paljas sana „totuus“ panee ihmisen rinnan riemuitsemaan.

P. E.

Omatunto 1905, N:o 1 & 2, toukokuun 15 p:nä 1905, s. 15-16.